

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В МАГІСТРАТУРІ (НА ПРИКЛАДІ БОРМУНТСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ, ВЕЛИКОБРИТАНІЯ)

Прагнення України до входження у європейську спільноту стосується не тільки економіки, але й інших сфер життя, зокрема й освіти. Тому вивчення досвіду викладання у європейських вищих навчальних закладах є актуальним.

У результаті ознайомлення з практикою організації навчального процесу в магістратурі Бормунтського університету (Велика Британія), можемо відмітити наступне.

У магістратурі Бормунтського університету не передбачено іспитів, оскільки немає їх і у реальному робочому житті. Прийшовши на роботу, вчорашній студент буде не здавати екзамен, а виконувати конкретні робочі завдання. Тому навчання базується на моделюванні ситуацій, максимально наближених до практики. Після короткого лекційного курсу, студенти, працюючи у міні-групах, повинні виконати певний проект, який імітує реальну виробничу ситуацію. Для цього вони спершу відвідують реальні об'єкти, будучи активними спостерігачами, а інколи й учасниками. Потім організовують і здійснюють власний захід, на який запрошуються викладачі та учасники інших міні-груп, що потім оцінюють організаторів. Завершується виконання проекту презентацією та підготовкою і представленням звіту.

Особливо хочеться відмітити умови праці викладачів Бормунтського університету, обсяг навантаження на них. По-перше, час на перевірку студентських робіт залежить від обсягу роботи, який визначається не кількістю сторінок, як в Україні, а кількістю слів: на перевірку двох тисяч слів дається місяць. Так, наприклад, курсова робота з 38 сторінок містить 7573 слова, а отже, за європейським стандартом, може перевірятися протягом майже чотирьох місяців. За нашими ж правилами, на перевірку викладачу дається лише 10 днів! Також кожен викладач Бормунтського університету має свій робочий кабінет і комп'ютер.

Цікавою є і процедура здачі та оцінювання студентських робіт. Перш за все, слід відмітити серйозність та непорушність встановлених строків здачі робіт. Усі роботи подаються викладачу як в електронному, так і в паперовому варіанті. Останній передбачає не особистий контакт з викладачем, а „вкладення” робіт у спеціальний закритий контейнер (урну). По закінченню граничного строку для виконання робіт ці контейнери просто виносять із кімнати, і здати роботу більше немає можливості. Однак студент має можливість продовжити термін виконання завдання заздалегідь. Для цього йому необхідно звернутися до адміністрації (аналог нашого деканату) і заповнити форму, де зазначаються: роботи, написання яких студент хоче відтермінувати; причини цього; бажаний строк продовження; підтверджуючі документи (довідки від лікаря, листи від психолога, знайомих, що підтверджують те становище і емоційний стан, через які студент не зміг плідно працювати та своєчасно здати роботу). Тобто поважними причинами вважаються не тільки хвороба, але й стрес, депресія, складні сімейні та особисті обставини тощо. Далі адміністрація розглядає справу студента і про своє рішення повідомляє електронною поштою. Для студентів, яким дозволили здати роботи пізніше, виділяється окремий контейнер, а їх викладач заздалегідь попереджається про існування таких студентів. Якщо ж студентові було відмовлено у наданні продовження строку виконання роботи, а потім він отримав погану оцінку, це може сприяти перегляду роботи або дозволу на її доопрацювання.

Заслугує на увагу практика Бормунтського університету щодо колегіальності оцінювання робіт та читання певного навчального курсу. По-перше, студентську роботу спочатку перевіряє один викладач, потім другий, і якщо їх оцінки не збігаються, то ще й третій. По-друге, за кожним предметом закріплено три викладача, а також аспіранти, сфера наукових досліджень яких збігається з тематикою курсу. Кожен з них читає лекції по своїй спеціалізації.

Завдяки використанню спеціальної програми, в Бормунтському університеті вирішена проблема переписування чужих робіт та плагіату. При чому плагіатом вважається навіть словосполучення, до слівна цитата з посиланням на джерело (тобто студент має виразити думку іншого автора своїми словами, але обов'язково послатися на нього). Усі малюнки в текстах робіт і в презентаціях мають бути з посиланнями на джерело. При порушенні цих правил студент може втратити до 30% оцінки. Однак студент заздалегідь, до моменту передачі своєї роботи викладачеві, сам може перевірити свою роботу на наявність плагіату та виправити виявлений. Для цього на порталі університету встановлені тренувальна (для того, щоб показати студенту, де плагіат) та остаточна (при завантаженні файлів на перевірку викладачу) програми. Допускається до 30% плагіату.

Насамкінець розглянемо шкалу оцінювання в Бормунтському університеті. Максимальна оцінка становить 100%, задовільною вважаються оцінки: 40% — для бакалаврату та 50% — для магістратури (в нашому університеті також в окремі роки дані рівні вважалися задовільними).

Отже, всі потенційні новації у сфері організації навчання, що можливо запозичити з досвіду Бормунтського університету, можна поділити на дві частини: ті, що потребують матеріальних затрат на покращення матеріально-технічної бази, та ті, що можна впровадити, по-іншому організувавши навчальний процес. Останнім слід приділити особливу увагу.

Притуляк Н.М., к.е.н., доцент
кафедри фінансів підприємств

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ ПІДВИЩЕННЯ ПРЕСТИЖУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Ринкові умови господарювання не лише визначають відповідну модель поведінки підприємницьких структур, вони також обумовлюють необхідність проведення сучасних реформ і в сфері освіти. Між вузами йде боротьба за абітурієнта, який обирає навчальний заклад, здатний надати йому такі знання і досвід, сформувати такі професійні компетенції, які дозволять бути працевлаштованим і отримувати гідну заробітну плату. Саме така здатність вузу визначає його конкурентоспроможність і престиж.

Бути престижним навчальним закладом — це мета, досягнення якої потребує вирішення цілого комплексу складних, різновекторних завдань. Але не останню роль серед них займають питання організації навчального процесу. У вузі, як і на промисловому підприємстві, не досягти бажаних висот, якщо організаційно не налагодженим залишається процес здійснення основної діяльності.

Зважаючи на це, вбачаю за необхідне зупинитися на деяких важливих, на мій погляд, питаннях.

У першу чергу, слід звернути увагу на *зміст навчального плану*, яким визначений перелік дисциплін, що мають бути опановані студентами протягом усього періоду навчання. Безумовно він має включати ті дисципліни, вивчення яких дозволить звичайній молодій людині перетворитися на досвідченого професійного фахівця відповідної галузі, здатного швидко реагувати на зміни у національно-економічному середовищі, адаптувати свою професійну діяльність до нових умов, володіти незаперечними конкурентними перевагами, домінантою яких є знання.

На жаль, навчальні плани, за якими сьогодні відбувається підготовка студентів, є недосконалими. Так, перелік дисциплін, передбачених до вивчення протягом 1—4 курсів, містить дублювання різних за назвою, але однакових за змістом курсів. Невиправданим є і розподіл годин між дисциплінами, коли на освоєння курсів загальноекономічного розвитку виділяється стільки ж часу (а то і більше), ніж на базові предмети професійної підготовки.

Негативні наслідки для результатів навчального процесу має також *поділ дисциплін на «обов'язкові» та «вибіркові»*, коли до складу останніх потрапляють фундаментальні предмети зі спеціальності. Це відбувається через бажання збільшити годинний обсяг на вивчення одних обов'язкових дисциплін за рахунок виключення з цього переліку інших. Така ситуація є недопустимою. Не може бути боротьба за погодинне навантаження між кафедрами, важливішою за рівень професійної підготовки студентів, а фактично, за їх професійне майбутнє.

Крім врегулювання даного питання, слід звернути увагу на *ступінь завершеності викладення прикладних дисциплін зі спеціальності*. Сьогодні практичні заняття не можуть залишатися єдиною формою напрацювання студентами навичок практичного застосування отриманих ними теоретичних знань. По таким дисциплінам обов'язково мають бути передбачені курсові роботи, тренінгові та інші технології навчання.

Ще одне питання, без удосконалення якого не досягти оптимізації навчального процесу, — це *розклад занять*. На жаль, ще залишаються непоодинокі випадки, коли студенти масово не з'являються на заняття, нехтуючи високою професійно-педагогічною майстерністю викладача, через те, що наприклад, у п'ятницю розкладом передбачено лише дві пари лекційних занять. Або заняття сплановані з «вікном» між першою і третьою парами.

Необхідно запобігти «зриву» занять через недосконалий розклад. Для цього робітники навчального відділу при його складанні мають керувались не лише тим, щоб уникнути «накладок» у викладача і забезпечити відповідність посадкових місць в аудиторії обліковій кількості студентів у групі чи на потоці. Життя доводить, що при здійсненні даної роботи варто враховувати більш широкий спектр аспектів, усвідомлюючи, що від якості складеного розкладу в кінцевому підсумку залежить результативність роботи як студента, так і викладача, а значить і в цілому вузу.